

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (veliki senat)

z dne 26. februarja 2013*

„Listina Evropske unije o temeljnih pravicah — Področje uporabe — Člen 51 — Izvajanje prava Unije — Kaznovanje ravnanj, ki ogrožajo lastni vir Unije — Člen 50 — Načelo ne bis in idem — Nacionalna ureditev, ki zajema dva ločena postopka, upravnega in kazenskega, za sankcioniranje istega protipravnega ravnanja — Združljivost“

V zadevi C-617/10,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Haparanda tingsrätt (Švedska) z odločbo z dne 23. decembra 2010, ki je prispela na Sodišče 27. decembra 2010, v postopku

Åklagaren

proti

Hansu Åkerbergu Franssonu,

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi V. Skouris, predsednik, K. Lenaerts, podpredsednik, A. Tizzano, M. Ilešič, G. Arestis, J. Malenovský, predsedniki senatov, A. Borg Barthet, J.-C. Bonichot, sodnika, C. Toader, sodnica, J.-J. Kasel in M. Safjan (poročevalec), sodniki,

generalni pravobranilec: P. Cruz Villalón,

sodna tajnica: C. Strömholm, administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 24. januarja 2012,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za H. Åkerberga Franssona J. Sterner, odvetnik, in U. Bernitz, profesor,
- za švedsko vlado A. Falk in S. Johannesson, agentki,
- za češko vlado M. Smolek in J. Vlácil, agenta,
- za dansko vlado C. Vang, agent,
- za nemško vlado T. Henze, agent,

* Jezik postopka: švedščina.

- za Irsko D. O’Hagan, agent, skupaj z M. McDowellom, SC,
- za grško vlado K. Paraskevopoulou in Z. Chatzipavlou, agentki,
- za francosko vlado N. Rouam, agentka,
- za nizozemsko vlado C. Wissels in J. Langer, agenta,
- za avstrijsko vlado C. Pesendorfer, agentka,
- za Evropsko komisijo R. Lyal in J. Enegren, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 12. junija 2012,
izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago načela *ne bis in idem* v pravu Unije.
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru kazenskega postopka, ki ga je Åklagaren (državno tožilstvo) sprožilo zoper H. Åkerberga Franssona zaradi kvalificirane davčne zatajitve.

Pravni okvir

Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin

- 3 Člen 4 Protokola št. 7 k Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki je bil podpisan v Strasbourgu 22. novembra 1984 (v nadaljevanju: Protokol št. 7 k EKČP), z naslovom „Pravica, da se za isto kaznivo dejanje kazensko ne preganja ali kaznuje dvakrat“ določa:
 - „1. Pravosodni organi iste države ne smejo nikogar ne kazensko preganjati ne kaznovati za kaznivo dejanje, za katero je bil na podlagi zakona in v skladu s kazenskim postopkom te države s pravnomočno sodbo že oproščen ali obsojen.
 2. Določbe prejšnjega odstavka ne preprečujejo obnove kazenskega postopka na podlagi zakona in skladno s kazenskim postopkom prizadete države, če obstajajo dokazi o novih ali na novo odkritih dejstvih ali pa če je v prejšnjih postopkih prišlo do bistvene napake, ki bi lahko vplivala na izid sojenja.
 3. Določila tega člena se ne smejo derogirati s sklicevanjem na 15. člen [Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisane v Rimu 4. novembra 1950 (v nadaljevanju: EKČP)].“

Pravo Unije

Listina Evropske unije o temeljnih pravicah

- 4 Člen 50 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina) z naslovom „Pravica, da se za isto kaznivo dejanje kazensko ne preganja ali kaznuje dvakrat“ določa:

„Nihče ne sme biti ponovno v kazenskem postopku ali kaznovan zaradi kaznivega dejanja, za katero je bil v Uniji v skladu z zakonom s pravnomočno sodbo že oproščen ali obsojen.“

- 5 Člen 51 pa opredeljuje področje uporabe Listine:

„1. Določbe te listine se uporabljajo za institucije, organe, urade in agencije Unije ob spoštovanju načela subsidiarnosti, za države članice pa samo, ko izvajajo pravo Unije. Zato spoštujejo pravice, upoštevajo načela in spodbujajo njihovo uporabo v skladu s svojimi pristojnostmi in ob spoštovanju meja pristojnosti Unije, ki so ji dodeljene v Pogodbah.

2. Ta listina ne razširja področja uporabe prava Unije preko pristojnosti Unije niti ne ustvarja nikakršnih novih pristojnosti ali nalog Unije in ne spreminja pristojnosti in nalog, opredeljenih v Pogodbah.“

Šesta direktiva 77/388/EGS

- 6 Člen 22 Šeste direktive Sveta z dne 17. maja 1977 o usklajevanju zakonodaje držav članic o prometnih davkih – Skupni sistem davka na dodano vrednost: enotna osnova za odmero (77/388/EGS) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 9, zvezek 1, str. 23, v nadaljevanju: Šesta direktiva) v različici po spremembi s členom 28h te direktive določa:

„[...]“

4.

(a) Vsak davčni zavezanec predloži obračun v roku, ki ga predpišejo države članice. [...]

[...]

8. Države članice lahko določijo še druge obveznosti, za katere menijo, da so potrebne za pravilno pobiranje davka in za preprečevanje davčnih utaj [...].“

[...]

Švedsko pravo

- 7 Člen 2 zakona 1971:69 o davčnih kaznivih dejanjih (skattebrottslagen (1971:69), v nadaljevanju: skattebrottslagen) določa:

„Vsaka oseba, ki namerno navede neresnične podatke organom, razen ustno, ali ki ne posreduje organom napovedi, dokazil izida ali drugih zahtevanih podatkov in s tem povzroči nevarnost, da bo proračun prikrajšana za davek ali da bo njej ali tretji osebi napačno knjižen v dobro ali vrnjen, se kaznuje z zaporom do dveh let zaradi davčne zatajitve.“

8 Člen 4 skattebrottslagen določa:

„Če se kaznivo dejanje iz člena 2 šteje za hujše, gre za kvalificirano davčno zatajitev, za katero se izreče zaporna kazen od šestih mesecev do šestih let.

Pri ugotavljanju, ali gre za hujše kaznivo dejanje, je zlasti treba posvečati pozornost temu, ali se nanaša na velike zneske, ali je storilec uporabil lažne dokumente ali zavajajoče računovodske izkaze, ali je bilo ravnanje del sistematične kriminalne dejavnosti ali kriminalne dejavnosti širokih razsežnosti oziroma ali je bilo kako drugače posebej nevarno.“

9 Zakon (1990:324) o odmeri davka (taxeringslagen (1990:324), v nadaljevanju: taxeringslagen) v členu 1 iz poglavja 5 določa:

„Če je davčni zavezanec v postopku predložil neresnične podatke, razen ustno, za davčno odmero, se naloži posebna davčna sankcija (davčna globa). Enako velja, kadar je davčni zavezanec take podatke predložil v sodnem postopku v zvezi z obdavčitvijo in podatki po vsebinskem pregledu niso bili sprejeti.

Podatki se štejejo za neresnične, če je jasno, da so podatki, ki jih je predložil davčni zavezanec, nepravilni, ali če davčni zavezanec ni navedel podatkov za davčno odmero, ki bi jih moral navesti. Podatki pa se ne štejejo za neresnične, če so skupaj z drugimi navedbami zadostna osnova za pravilno odločitev. Podatki se prav tako ne štejejo za neresnične, če so tako napačni, da očitno ne morejo biti osnova za odločitev.“

10 Člen 4 iz poglavja 5 taxeringslagen določa:

„Če so bili navedeni neresnični podatki, znaša davčna globa 40 odstotkov davka, navedenega v točkah od 1 do 5 prvega pododstavka člena 1 iz poglavja 1, ki se davčnemu zavezancu ali njegovemu zakoncu ne bi zaračunal, če bi se neresnični podatki sprejeli. V zvezi z davkom na dodano vrednost znaša davčna globa 20 odstotkov davka, ki bi bil napačno knjižen v dobro davčnega zavezanca.

Davčna globa se obračuna v višini deset odstotkov oziroma pet odstotkov v zvezi z davkom na dodano vrednost, če so bili neresnični podatki popravljeni ali bi lahko bili popravljeni s pomočjo uradnih dokumentov, ki jih ima skatteverket [(davčna uprava)] običajno na razpolago in ki jih je imel na razpolago pred koncem novembra zadevnega davčnega leta.“

11 Člen 14 iz poglavja 5 taxeringslagen določa:

„Davčni zavezanec je v celoti ali delno oproščen davčne sankcije, če se pojavijo napake ali opustitve, ki so opravičljive, ali če bi bilo sicer nerazumno obračunati sankcijo v celotnem znesku. Če je davčni zavezanec delno oproščen sankcije, se ta zmanjša na polovico ali četrtno.

[...]

Pri ugotavljanju, ali bi bilo sicer nerazumno obračunati dajatev v celotnem znesku, je treba posebej upoštevati, ali

[...]

3. je posledica napak ali opustitev ta, da je davčni zavezanec spoznan za krivega kaznivih dejanj na podlagi skattebrottslagen (1971:69) ali pa se mu odvzamejo premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem v smislu člena 1b poglavja 36 kazenskega zakonika [(brottsbalken)].“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 12 H. Åkerberg Fransson je bil pozvan, da 9. junija 2009 pride pred Haparanda tingsrätt (okrajno sodišče v Haparandi), zlasti v zvezi z obtožbo kvalificirane davčne zatajitve. Bil je obdolžen, da je v svojih davčnih napovedih za davčni leti 2004 in 2005 navedel neresnične podatke, zaradi katerih je bil državni proračun prikrajšan za prihodke iz naslova dohodnine in davka na dodano vrednost (v nadaljevanju: DDV), in sicer v višini 319.143 SEK za davčno leto 2004, od tega 60.000 SEK iz naslova DDV, in 307.633 SEK za davčno leto 2005, od tega 87.550 SEK iz naslova DDV. H. Åkerberg Fransson je bil kazensko preganjan tudi zaradi neprijave prispevkov delodajalca za referenčni obdobji, in sicer oktober 2004 in oktober 2005, zaradi česar so bile organizacije za socialno varnost prikrajšane za prihodke v višini 35.690 SEK oziroma 35.862 SEK. V skladu z obtožnim aktom so se kazniva dejanja štela za kvalificirana zaradi velikih zneskov in dejstva, da so se umeščala v okvir sistematične kriminalne dejavnosti velikega obsega.
- 13 Z odločbo z dne 24. maja 2007 je skatteverket H. Åkerberg Franssonu za davčno leto 2004 naložil davčno globo v višini 35.542 SEK v zvezi s prihodki iz njegove dejavnosti, 4872 SEK v zvezi z DDV in 7138 SEK v zvezi s prispevki delodajalca. Z isto odločbo mu je za davčno leto 2005 naložil tudi davčno globo v višini 54.240 SEK v zvezi s prihodki iz njegove dejavnosti, 3255 SEK v zvezi z DDV in 7172 SEK v zvezi s prispevki delodajalca. Te globe so bile obrestovane. Zoper te sankcije ni bila vložena tožba v upravnem sporu, rok zanjo je namreč, kar zadeva davčno leto 2004, potekel 31. decembra 2010, in kar zadeva davčno leto 2005 pa 31. decembra 2011. Odločba, s katero so bile naložene davčne globe, je temeljila na istih dejanjih navajanja neresničnih podatkov, kot jih je navedlo tožilstvo v kazenskem postopku v glavni stvari.
- 14 Pred predložitvenim sodiščem se zastavlja vprašanje, ali je treba obtožni akt zoper H. Åkerberga Franssona zavreči, ker je bil v drugem postopku že kaznovan za ista dejanja, saj bi bila sicer kršena prepoved dvakratnega kaznovanja iz člena 4 Protokola št. 7 k EKČP in iz člena 50 Listine.
- 15 V teh okoliščinah je Haparanda tingsrätt prekinilo odločanje in Sodišču predložilo ta vprašanja:
- „1. V skladu s švedskim pravom mora obstajati jasna podlaga v EKČP ali sodni praksi Evropskega sodišča za človekove pravice, da nacionalnemu sodišču ni treba uporabiti nacionalnih določb, ki domnevno kršijo načelo *ne bis in idem* iz člena 4 Protokola št. 7 k [EKČP] in tako tudi člen 50 [Listine]. Ali je ta zahteva nacionalnega prava glede neuporabe nacionalnih določb združljiva s pravom Unije, natančneje, z njegovimi splošnimi načeli, med drugim s primarnostjo in neposrednim učinkom prava Unije?
 2. Ali je dopustnost obtožbe zaradi davčne zatajitve zajeta z načelom *ne bis in idem* iz člena 4 Protokola št. 7 k EKČP in člena 50 Listine, če je bila obdolžencu predhodno v upravnem postopku zaradi istih dejanj navajanja neresničnih podatkov naložena denarna kazen (davčna globa)?
 3. Ali dejstvo, da mora obstajati uskladitev teh sankcij, in sicer tako, da lahko redna sodišča znižajo kazen v kazenskem postopku, ker je bila toženi stranki naložena že davčna globa zaradi istih dejanj navajanja neresničnih podatkov, vpliva na odgovor na drugo vprašanje?
 4. V nekaterih okoliščinah je v okviru načela *ne bis in idem* [...] mogoče, da se v novih postopkih odredijo nadaljnje sankcije v zvezi z istim ravnanjem, ki je bilo predmet presoje in je pripeljalo do odločbe o naložitvi sankcij posamezniku. Če je odgovor na drugo vprašanje pritrdilen, ali so pogoji načela *ne bis in idem* za naložitev več sankcij v ločenih postopkih izpolnjeni, kadar se v poznejših postopkih opravi presoja okoliščin zadeve, ki je nova in ni odvisna od prejšnjih postopkov?

5. Švedski sistem naložitve davčnih glob in ugotavljanja odgovornosti za davčna kazniva dejanja v ločenih postopkih temelji na več razlogih splošnega interesa [...]. Če je odgovor na drugo vprašanje pritrديلen, ali je sistem, kot je švedski, združljiv z načelom *ne bis in idem*, če bi bilo mogoče vzpostaviti sistem, ki ne bi bil zajet z načelom *ne bis in idem*, ne da bi se bilo treba vzdržati bodisi naložitve davčne globe bodisi odločanja o odgovornosti za davčna kazniva dejanja, tako da bi se odločanje o naložitvi davčne globe v zadevah davčne zatajitve preneslo s skatteverket oziroma po potrebi z upravnih sodišč na redna sodišča.“

Pristojnost Sodišča

- 16 Švedska, češka in danska vlada, Irska in nizozemska vlada ter Evropska komisija izpodbijajo dopustnost vprašanj za predhodno odločanje. Sodišče naj bi bilo pristojno za to, da nanje odgovori, le če bi bili davčne globe, ki so bile naložene H. Åkerbergu Franssonu, in kazenski pregon zoper njega, ki je predmet postopka v glavni stvari, posledica izvajanja prava Unije. To pa naj ne bi veljalo niti za nacionalno pravo, na podlagi katerega so bile naložene davčne globe, niti za pravo, na podlagi katerega je bil sprožen kazenski pregon. V skladu s členom 51(1) Listine naj torej prej omenjene globe in pregon ne bi bile zajete z načelom *ne bis in idem* iz člena 50 Listine.
- 17 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je področje uporabe Listine glede ravnanja držav članic opredeljeno v njenem členu 51(1), v skladu s katerim se določbe Listine uporabljajo za države članice, samo ko izvajajo pravo Unije.
- 18 Ta člen tako potrjuje sodno prakso Sodišča glede tega, kdaj morajo biti ravnanja držav članic v skladu z zahtevami, ki izhajajo iz temeljnih pravic, zagotovljenih s pravnim redom Unije.
- 19 Iz ustaljene sodne prakse Sodišča namreč izhaja, da se temeljne pravice, ki jih zagotavlja pravni red Unije, uporabljajo v vseh položajih, ki jih ureja pravo Unije, ne pa v drugih položajih. S tega vidika je Sodišče že opozorilo, da glede na Listino ne more presojeti nacionalne ureditve, ki ne spada v okvir prava Unije. Če pa, nasprotno, taka nacionalna ureditev spada na področje uporabe tega prava, mora Sodišče, ki mu je predložen predlog za sprejetje predhodne odločbe, podati vse elemente razlage, ki jih nacionalno sodišče potrebuje za presojo skladnosti te ureditve s temeljnimi pravicami, katerih spoštovanje zagotavlja (glej v tem smislu zlasti sodbe z dne 18. junija 1991 v zadevi ERT, C-260/89, Recueil, str. I-2925, točka 42; z dne 29. maja 1997 v zadevi Kremzow, C-299/95, Recueil, str. I-2629, točka 15; z dne 18. decembra 1997 v zadevi Annibaldi, C-309/96, Recueil, str. I-7493, točka 13; z dne 22. oktobra 2002 v zadevi Roquette Frères, C-94/00, Recueil, str. I-9011, točka 25; z dne 18. decembra 2008 v zadevi Sopropé, C-349/07, ZOdl., str. I-10369, točka 34; z dne 15. novembra 2011 v zadevi Dereci in drugi, C-256/11, ZOdl., str. I-11315, točka 72, in z dne 7. junija 2012 v zadevi Vinkov, C-27/11, točka 58).
- 20 To opredelitev področja uporabe temeljnih pravic Unije podkrepljujejo pojasnila glede člena 51 Listine, ki jih je v skladu s členom 6(1), tretji pododstavek, PEU in členom 52(7) Listine treba upoštevati pri njeni razlagi (glej v tem smislu sodbo z dne 22. decembra 2010 v zadevi DEB, C-279/09, ZOdl., str. I-13849, točka 32). V skladu s temi pojasnili je „zahteva po spoštovanju temeljnih pravic, opredeljenih v okviru Unije, za države članice zavezujoča le tedaj, ko ukrepajo znotraj področja uporabe prava Unije.“
- 21 Ker je zato treba, kadar nacionalna ureditev spada na področje uporabe prava Unije, spoštovati temeljne pravice, ki jih zagotavlja Listina, ne morejo obstajati primeri, v katerih nacionalna ureditev spada na področje uporabe prava Unije, ne da bi se uporabljale te temeljne pravice. Dejstvo, da se uporabi pravo Unije, vključuje uporabo temeljnih pravic, ki jih zagotavlja Listina.

- 22 Kadar pa, nasprotno, pravni položaj ne spada na področje uporabe prava Unije, Sodišče ni pristojno za njegovo obravnavo, morebiti uveljavljane določbe Listine pa same po sebi ne morejo utemeljevati te pristojnosti (glej v tem smislu sklep z dne 12. julija 2012 v zadevi Currà in drugi, C-466/11, točka 26).
- 23 Ti preudarki ustrezajo razlogom za člen 6(1) PEU, v skladu s katerim se z določbami Listine na nikakršen način ne širijo pristojnosti Unije, določene v Pogodbah. Ravno tako Listina v skladu s svojim členom 51(2) ne razširja področja uporabe prava Unije čez pristojnosti Unije ter ne ustvarja nikakršnih novih pristojnosti ali nalog Unije niti ne spreminja pristojnosti in nalog, opredeljenih v Pogodbah (glej zgoraj navedeno sodbo Dereci in drugi, točka 71).
- 24 V tem primeru je treba najprej poudariti, da so davčne globe, ki so bile naložene H. Åkerbergu Franssonu, in kazenski pregon, ki je bil sprožen zoper njega, deloma povezani z njegovim neizpolnjevanjem obveznosti prijavljanja podatkov v zvezi z DDV.
- 25 Glede področja DDV pa iz členov 2, 250(1) in 273 Direktive Sveta 2006/112/ES z dne 28. novembra 2006 o skupnem sistemu davka na dodano vrednost (UL L 347, str. 1), v katerih sta zlasti povzeta člen 2 Šeste direktive ter člen 22(4) in (8) Šeste direktive v različici po spremembi s členom 28h te direktive, ter iz člena 4(3) PEU izhaja, da ima vsaka država članica obveznost sprejeti vse potrebne zakonske in upravne ukrepe, s katerimi zagotovi, da je dolgovan DDV v celoti pobran na njenem ozemlju, in preprečuje zatajitve (glej sodbo z dne 17. julija 2008 v zadevi Komisija proti Italiji, C-132/06, ZOdl., str. I-5457, točki 37 in 46).
- 26 Poleg tega člen 325 PDEU državam članicam nalaga, da preprečujejo nezakonita dejanja, ki škodijo finančnim interesom Unije, z ukrepi, ki delujejo odvratilno in so učinkoviti, in jim zlasti nalaga sprejetje enakih ukrepov kot za preprečevanje goljufij, ki škodujejo njihovim interesom (glej v tem smislu sodbo z dne 28. oktobra 2010 v zadevi SGS Belgium in drugi, C-367/09, ZOdl., str. I-10761, točke od 40 do 42). Ker pa lastni viri v skladu s členom 2(1) Sklepa Sveta 2007/436/ES, Euratom z dne 7. junija 2007 o sistemu virov lastnih sredstev Evropskih skupnosti (UL L 163, str. 17) med drugim zajemajo prihodke iz uporabe enotne stopnje od usklajene osnove za odmero DDV, ki je določena v skladu s pravili prava Unije, tako obstaja neposredna zveza med pobiranjem prihodkov od DDV ob spoštovanju prava Unije, ki se uporabi, in dajanjem ustreznih virov iz naslova DDV na razpolago proračunu Unije, saj lahko vsaka vrzel pri pobiranju prvih povzroči zmanjšanje drugih (glej v tem smislu sodbo z dne 15. novembra 2011 v zadevi Komisija proti Nemčiji, C-539/09, ZOdl., str. I-11235, točka 72).
- 27 Iz tega izhaja, da davčne globe in kazenski pregon zaradi davčne zatajitve, kot so ti, katerih predmet je bil oziroma je obdolženi iz postopka v glavni stvari zaradi neresničnosti informacij, ki jih je podal v zvezi z DDV, pomenijo izvajanje členov 2, 250(1) in 273 Direktive 2006/112 (prej člena 2 in 22 Šeste direktive) ter člena 325 PDEU in torej prava Unije v smislu člena 51(1) Listine.
- 28 Dejstvo, da nacionalna ureditev, ki je podlaga za te globe in kazenski pregon, ni bila sprejeta zaradi prenosa Direktive 2006/112, ne izpodbije te ugotovitve, saj je uporaba te ureditve namenjena sankcioniranju kršitev določb te direktive in torej izpolnjevanju obveznosti, ki jo Pogodba nalaga državam članicam, in sicer, da učinkovito sankcionirajo ravnanja, ki škodijo finančnim interesom Unije.
- 29 Ob tem pa lahko, kadar se od sodišča države članice zahteva preizkus, ali je nacionalna določba ali ukrep, s katerim se v položaju, v katerem ravnanje držav članic ni v celoti določeno v pravu Unije, izvaja to pravo v smislu člena 51(1) Listine, skladen s temeljnimi pravicami, nacionalni organi in sodišča uporabijo nacionalne standarde glede varstva temeljnih pravic, če ta uporaba ne ogrozi ravni varstva iz Listine, kot jo razlaga Sodišče, niti ne posega v primarnost, enotnost in učinkovitost prava Unije (glej v tem smislu sodbo z dne 26. februarja 2013 v zadevi Melloni, C-399/11, točka 63).

- 30 Zato imajo nacionalna sodišča, kadar morajo razlagati določbe Listine, v skladu s členom 267 PDEU možnost in glede na okoliščine obveznost predložitve predloga za sprejetje predhodne odločbe v odločanje Sodišču.
- 31 Iz zgoraj navedenih preudarkov izhaja, da je Sodišče pristojno, da odgovori na vprašanja in poda vse potrebne elemente razlage, ki jih predložitveno sodišče potrebuje za presojo skladnosti nacionalne ureditve z načelom *ne bis in idem* iz člena 50 Listine.

Vprašanja za predhodno odločanje

Drugo, tretje in četrto vprašanje

- 32 S temi vprašanji, na katera je treba odgovoriti skupaj, Haparanda tingsrätt Sodišče v bistvu sprašuje, ali je treba načelo *ne bis in idem* iz člena 50 Listine razlagati tako, da nasprotuje temu, da se zaradi davčne zatajitve sproži kazenski pregon zoper obdolženca, kadar je ta že bil kaznovan z davčno globo za ista dejanja navajanja neresničnih podatkov.
- 33 Uporaba načela *ne bis in idem* iz člena 50 Listine za kazenski pregon zaradi davčne zatajitve, kot je ta iz postopka v glavni stvari, je pogojena s tem, da so ukrepi, ki so že bili sprejeti zoper obdolženega z odločbo, ki je postala pravnomočna, kazenskopravni.
- 34 Glede tega je najprej treba poudariti, da člen 50 Listine ne nasprotuje temu, da država članica za ista dejanja nespoštovanja obveznosti prijavljanja podatkov v zvezi z DDV naloži kombinacijo davčnih in kazenskih sankcij. Zaradi zagotavljanja pobiranja vseh prihodkov iz naslova DDV in tako zaradi varstva finančnih interesov Unije imajo države članice svobodo pri izbiri sankcij, ki se uporabijo (glej v tem smislu sodbe z dne 21. septembra 1989 v zadevi Komisija proti Grčiji, 68/88, Recueil, str. 2965, točka 24; z dne 7. decembra 2000 v zadevi De Andrade, C-213/99, Recueil, str. I-11083, točka 19, in z dne 16. oktobra 2003 v zadevi Hannl-Hofstetter, C-91/02, Recueil, str. I-12077, točka 17). Te so lahko torej v obliki upravnih sankcij, kazenskih sankcij ali njihove kombinacije. Le kadar je davčna sankcija kazenskopravna v smislu člena 50 Listine in je postala pravnomočna, ta določba nasprotuje temu, da se zaradi istih dejanj zoper isto osebo sproži kazenski pregon.
- 35 Dalje je treba opozoriti, da so za presojo kazenskopravne narave davčnih sankcij upoštevana tri merila. Prvo merilo je pravna opredelitev kršitve v nacionalnem pravu, drugo je narava kršitve, tretje pa je vrsta in teža sankcije, ki se lahko izreče kršitelju (sodba z dne 5. junija 2012 v zadevi Bonda, C-489/10, točka 37).
- 36 Predložitveno sodišče mora ob upoštevanju teh meril presoditi, ali je treba kumulacijo davčnih in kazenskih sankcij, ki jo določa nacionalna zakonodaja, preizkusiti glede na nacionalne standarde v smislu točke 29 te sodbe, zaradi česar lahko glede na okoliščine primera ugotovi, da je ta kumulacija v nasprotju s temi standardi, če so sankcije, ki ostanejo, učinkovite, sorazmerne in odvračilne (glej v tem smislu zlasti zgoraj navedeno sodbo Komisija proti Grčiji, točka 24; sodbe z dne 10. julija 1990 v zadevi Hansen, C-326/88, Recueil, str. I-2911, točka 17; z dne 30. septembra 2003 v zadevi Inspire Art, C-167/01, Recueil, str. I-10155, točka 62; z dne 15. januarja 2004 v zadevi Penycoed, C-230/01, Recueil, str. I-937, točka 36, in z dne 3. maja 2005 v združenih zadevah Berlusconi in drugi, C-387/02, C-391/02 in C-403/02, ZOdl., str. I-3565, točka 65).
- 37 Iz zgoraj navedenih preudarkov izhaja, da je treba na drugo, tretje in četrto vprašanje odgovoriti, da načelo *ne bis in idem* iz člena 50 Listine ne nasprotuje temu, da država članica za ista dejanja nespoštovanja obveznosti prijavljanja podatkov v zvezi z DDV zaporedno naloži davčno sankcijo in kazensko sankcijo, če prva sankcija ni kazenskopravne narave, kar preveri nacionalno sodišče.

Peto vprašanje

- 38 S petim vprašanjem Haparanda tingsrätt Sodišče v bistvu sprašuje o združljivosti nacionalne zakonodaje, ki v primerih davčne zatajitve dovoljuje kumulacijo davčnih in kazenskih sankcij, ki jih naloži isto sodišče, z načelom *ne bis in idem* iz člena 50 Listine.
- 39 Glede tega je najprej treba opozoriti, da v okviru postopka, določenega v členu 267 PDEU, le nacionalno sodišče, ki odloča o sporu in ki mora prevzeti odgovornost za sodno odločitev, ob upoštevanju posebnosti zadeve presodi potrebo po izdaji predhodne odločbe, da bi lahko izdalo sodbo, in tudi ustreznost vprašanj, ki jih predloži Sodišču. Zato je Sodišče načeloma dolžno odločati, če se predložena vprašanja nanašajo na razlago prava Unije (glej zlasti sodbo z dne 8. septembra 2011 v združenih zadevah Paint Graphos in drugi, od C-78/08 do C-80/08, ZOdl., str. I-7611, točka 30 in navedena sodna praksa).
- 40 Domneva upoštevnosti, ki velja za vprašanja za predhodno odločanje, ki jih zastavijo nacionalna sodišča, je izjemoma izpodbita le, če je očitno, da zahtevana razlaga prava Unije nima nobene zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora v postopku v glavni stvari, če je problem hipotetičen ali če Sodišče nima na voljo pravnih in dejanskih elementov, da bi lahko na zastavljena vprašanja koristno odgovorilo (glej v tem smislu zlasti zgoraj navedeno sodbo Paint Graphos in drugi, točka 31 in navedena sodna praksa).
- 41 V tej zadevi je iz predložitvene odločbe razvidno, da nacionalna zakonodaja, na katero se sklicuje predložitveno sodišče, ni zakonodaja, ki bi se uporabljala za spor v glavni stvari, in za zdaj v švedskem pravu ne obstaja.
- 42 Zato je treba ugotoviti, da peto vprašanje ni dopustno, saj je naloga, ki jo Sodišču daje člen 267 PDEU, pomagati pri izvajanju sodne oblasti v državah članicah, ne pa oblikovati svetovalna mnenja o splošnih in hipotetičnih vprašanjih (glej zlasti zgoraj navedeno sodbo Paint Graphos in drugi, točka 32 in navedena sodna praksa).

Prvo vprašanje

- 43 S prvim vprašanjem Haparanda tingsrätt Sodišče v bistvu sprašuje, ali je nacionalna sodna praksa, ki obveznost nacionalnega sodišča, da ne uporabi določbe, ki je v nasprotju s temeljno pravico, ki jo zagotavljata EKČP in Listina, pogojuje s tem, da je to nasprotje jasno razvidno iz zadevnih besedil ali z njimi povezane sodne prakse, združljiva s pravom Unije.
- 44 Najprej je glede posledic, ki jih mora nacionalno sodišče ugotoviti v primeru nasprotja med nacionalnim pravom in EKČP, treba opozoriti, da so, kot potrjuje člen 6(3) PEU, temeljne pravice, kakor jih zagotavlja EKČP, kot splošna načela del prava Unije in da EKČP, dokler Unija ne postane njena pogodbenica, ni pravni instrument, ki bi bil formalno vključen v pravni red Unije, čeprav člen 52(3) Listine določa, da imajo pravice, ki jih vsebuje in ki ustrezajo pravicam, zagotovljenim v EKČP, enako vsebino in obseg, kot ju določa ta konvencija. Zato pravo Unije ne ureja razmerij med EKČP in pravnimi redi držav članic niti ne določa posledic, ki jih mora ugotoviti nacionalno sodišče, kadar je podano nasprotje med nacionalnim pravnim pravilom in pravicami, ki jih zagotavlja ta konvencija (glej v tem smislu sodbo z dne 24. aprila 2012 v zadevi Kamberaj, C-571/10, točka 62).
- 45 Dalje, glede posledic, ki jih mora nacionalno sodišče izpeljati, kadar so določbe njegovega nacionalnega prava v nasprotju s pravicami, ki jih zagotavlja Listina, ustaljena sodna praksa nalaga, da ima nacionalno sodišče, ki v okviru svojih pristojnosti uporablja določbe prava Unije, dolžnost zagotoviti polni učinek teh določb, pri čemer lahko po potrebi odloči, da ne bo uporabilo neskladne določbe nacionalne zakonodaje – tudi naknadne – ne da bi mu bilo treba zahtevati ali čakati predhodno odpravo te določbe po zakonodajni poti ali kakšnem drugem ustavnem postopku (sodbe z dne

9. marca 1978 v zadevi *Simmenthal*, 106/77, Recueil, str. 629, točki 21 in 24; z dne 19. novembra 2009 v zadevi *Filipiak*, C-314/08, ZOdl., str. I-11049, točka 81, in z dne 22. junija 2010 v združenih zadevah *Melki in Abdeli*, C-188/10 in C-189/10, ZOdl., str. I-5667, točka 43).

- 46 Vsaka določba nacionalnega pravnega reda in vsaka zakonodajna, upravna ali sodna praksa, katere učinek bi bil zmanjšanje učinkovitosti prava Unije s tem, da bi se sodišču, pristojnemu za uporabo tega prava, odrekla možnost, da ob tej uporabi stori vse potrebno, da se ne uporabijo nacionalne zakonske določbe, ki bi lahko ovirale polni učinek predpisov Unije, namreč ne bi bila skladna z zahtevami, ki so neločljivo povezane s samo naravo prava Unije (zgoraj navedena sodba *Melki in Abdeli*, točka 44 in navedena sodna praksa).
- 47 Poleg tega nacionalno sodišče, ki mu je predložen spor, ki se nanaša na pravo Unije, katerega pomen ali obseg mu ni jasen, na podlagi člena 267 PDEU lahko predloži ali glede na okoliščine mora predložiti Sodišču vprašanja glede razlage zadevne določbe prava Unije (glej v tem smislu sodbo z dne 6. oktobra 1982 v zadevi *Cilfit in drugi*, 283/81, Recueil, str. 3415).
- 48 Iz tega izhaja, da pravo Unije nasprotuje sodni praksi, ki obveznost nacionalnega sodišča, da ne uporabi nobene določbe, ki je v nasprotju s temeljno pravico, ki jo zagotavlja Listina, pogojuje s tem, da je to nasprotje jasno razvidno iz besedila Listine ali z njo povezane sodne prakse, saj nacionalnemu sodišču odvzema pristojnosti, da bi celovito, po potrebi ob sodelovanju s Sodiščem, preizkusilo združljivost te določbe s to Listino.
- 49 Glede na zgoraj navedene preudarke je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da:
- pravo Unije ne ureja razmerij med EKČP in pravnimi redi držav članic in tudi ne določa posledic, ki jih mora izpeljati nacionalno sodišče, kadar je podano nasprotje med nacionalnim pravnim pravilom in pravicami, ki jih zagotavlja ta konvencija;
 - pravo Unije nasprotuje sodni praksi, ki obveznost nacionalnega sodišča, da ne uporabi nobene določbe, ki je v nasprotju s temeljno pravico, ki jo zagotavlja Listina, pogojuje s tem, da je to nasprotje jasno razvidno iz besedila Listine ali z njo povezane sodne prakse, saj nacionalnemu sodišču odvzema pristojnosti, da bi celovito, po potrebi ob sodelovanju s Sodiščem, preizkusilo združljivost te določbe s to listino.

Stroški

- 50 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

1. **Načelo *ne bis in idem* iz člena 50 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah ne nasprotuje temu, da država članica za ista dejanja nespoštovanja obveznosti prijavljanja podatkov v zvezi z DDV zaporedno naloži davčno sankcijo in kazensko sankcijo, če prva sankcija ni kazenskopravna, kar preveri nacionalno sodišče.**
2. **Pravo Unije ne ureja razmerij med Evropsko konvencijo o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki je bila podpisana v Rimu 4. novembra 1950, in pravnimi redi držav članic in tudi ne določa posledic, ki jih mora izpeljati nacionalno sodišče, kadar je podano nasprotje med nacionalnim pravnim pravilom in pravicami, ki jih zagotavlja ta konvencija.**

Pravo Unije nasprotuje sodni praksi, ki obveznost nacionalnega sodišča, da ne uporabi nobene določbe, ki je v nasprotju s temeljno pravico, ki jo zagotavlja Listina Evropske unije o temeljnih pravicah, pogojuje s tem, da je to nasprotje jasno razvidno iz besedila Listine ali z njo povezane sodne prakse, saj nacionalnemu sodišču odvzema pristojnosti, da bi celovito, po potrebi ob sodelovanju s Sodiščem, preizkusilo združljivost te določbe s to listino.

Podpisi